

ἔρθρο μου, θὰ μὲ γράφει ξερά· «Καλὰ τὰ εἶπες γιὰ τὸν Πάλλη». Ἄν ἔχῃ· «Τίποτα δὲν κατάφερες νὰ πείς γιὰ τὸν Πάλλη». Γιατὶ ὅτι κι ἂν τοῦ γράφεις, θὰν τὸ διαβάσει πάντα σὰ νᾶναι γραμμένο γιὰ ξένον καὶ θὰ κοιτάξῃ μοναχὰ νὰ δεῖ ἂν εἶναι γραμμένο καλὰ κι ἂν ὠφελεῖ τὸν ἄγωνά. Γιὰ τὸν ἑαυτό του τίποτα. Ὅλη τῇ δουλειᾷ του τὴν εἶχε ἀφιερωμένη στὸν Ἀγῶνα, κ' εἶναι τέτια ἡ δουλειὰ του ποὺ ὅσο ἀπλώνεται μ' αὐτὴ ὁ Ἀγῶνας τόσο πυργώνεται καὶ τὸ δικό του τῶνομα. Ἡ Ἰλιάδα, τὸ Βαγγέλιο, ὁ Θουκυδίδης κι ὁ Κύνκωπας εἶναι τίς-σερεις γερεὶς κολῶνες ποὺ μπήκανε στὸ Ναὸ τῆς Ἰδέας, μὰ καὶ τίς-σερεις χρυσὲς σμίλες ποὺ σκαλί-σανε τῶνομά του στὴν πλάκα τῆς Ἀθανασίας.

#### Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Υ. Γ. Μία παρατηρησοῦλ' ἀκόμα· ὅσοι ξαφνιστοῦνε μὲ τοὺς «ἀπαλλαγέντες», τίς «ρητορικές Βουλῆς», τὸν «καλαματιανὸν» τὸ «ἀνδρόνι τῆς Πλάκας» τὰ «τσαρούχια» τίς «Χατζηδακίους» (=ψευτιές), τοὺς «ρουσφεταῖ-δες», τὰ «Ἀμῆν», καὶ ἄλλα τὰ συγκαίριστα ποῦχει σκορπισμένα μὲ τὴν τέχνη καὶ τόσο δικαιολογημένα ὡς κ' ἐκεῖ στὴ μετάφραση, θὰ ξαφνιστοῦν ἀκόμα περισσότερο, μπορεῖ καὶ νὰ χτυπήσουν τὸ κεφάλι τοὺς στὸν τοῖχο, ὅταν ἀκού-σουν τὰ Σατυρόπουλα νὰ τραγουδοῦν τὸν ἐθνικὸ ὕμνο «Ἀπ' τὰ κόκκαλα βγαλμένη...» τὴ στιγμὴ ποὺ ὁ Δυσσέας χώνει τὸ πυρωμένο παλοῦσι στὸ μάτι τοῦ Κύνκωπα. Θαρρῶ πὼς αὐτὸ μπορεῖ νὰν τὸ δικαιολογήσει κανεὶς κ' ἔτσι ἀφοῦ ὁ Σιληνὸς παρουσιάζεται σὰ Χατζηδάκης κι ὁ Κύνκω-πας σὰ Μιστριώτης, ἡ μετάφραση ἔρχεται περισσότερο σιμά μας καὶ νύνεται κάπιο μαγνᾶδι συμβολισμοῦ· ὅσα λοιπὸν ξεκατώνεται ὁ Κύνκωπας, πᾶει νὰ πει πὼς βγαίνει ἀπὸ τὴ μέση κι ὁ Λογιωτατισμὸς· καὶ τότε στ' ἀλήθεια ταιριάζει νὰκουστεῖ κι ὁ Ἑθνικὸς Ὑμνος, ἀφοῦ τότες ἀποχτοῦμε τὴν ἀληθινὰ μας Λευτεριά.

Δ. Τ.

#### ΑΙΟ ΤΟΝ ΚΟΣΜΟ ΤΟΥ ΣΑΛΟΝΙΟΥ

## ΖΗΛΕΙΑ

Κοντόβραδο καλοκαιριοῦ καὶ βγήκανε στὸ μπαλ-κόνι τ' ἀρχοντικοῦ σπιτιοῦ νὰ τὰ ποῦνε. Δυὸ τύποι ἀντίθετοι, ἡ μιὰ ξανθὴ κ' ἡ ἄλλη καστανή, ἡ μιὰ μὲ τὴ ματιὰ ἡσυχῇ καὶ γλυκεῖα, ἡ ἄλλη μὲ δυὸ μάτια ἀνήσυχα, διαβολεμένα. Ὅπως ἦσαν ἀκουμ-πισμένες στὰ κάγκελα τοῦ μπαλκονιοῦ μὲ τὰ κεφά-

πέρτει στὴ θάλασσα. Τραβάει ἀνοιχτά, ἡ βάρκα, ποὺ βλέπει, δῶ τὴν ἀποδιρίζει. Ὁ Καμένος τὸ κα-ταλαβε καὶ στάθηκε· κάνει πὼς μαζώνει τὰ σκoi-νιά μὲς τὴ βάρκα, δίνει, βλαστημάει τάχα κοιτά-ζοντα χαμπηλά πάντα ἐκεῖ. Ἡ μάνα τῆς τὴ φώ-ναξε ποὺ πάει βαθιά. Αὐτὸς βάνει τὰ κουπιὰ, δίνει τοὺς στρόπους καὶ τραβάει ἀγάλια ἀγάλια. Στους βράχους ἀπάνω, στὸ μικρὸ καλῶδι, ἀνοιξε ἡ πόρτα καὶ βγήκεν ὁ Γιάννης, ἕνα πλουσιόπαιδο, ποὺ κάνει μπάνια κι αὐτὸς. Μισοντυμένος πλένεται καὶ φκιά-νει τὰ μαλλιά του. Τὸ Λενιὸ γύρισε καὶ κολυμπᾷ ὁλομπρὸς ἐκεῖνὸ τὸ μέρος ἀπάνω στὸν ἥλιο, ποὺ χύ-θηκε ἀπ' τὸ βουνό. Ὁ Καμένος κοιτάζει μιὰ αὐ-τόν, μιὰ κεῖνη μὲ κακότροπο βλέμμα.

— Ἐ Καμένε, τ' ἀφάνισες τὰ χταπόδια γλέπω, πετάχτηκε ὁ Σύρμος.

— Ἀφῆσες ἐσὺ νὰ βγάλω κ' ἐγὼ κανένα;

— Τί νὰ σοῦ κάνω κ' ἐγὼ. Δὲ σοῦ φταίνει τὰ χταπόδια, ποὺ δὲν μπορεῖς νὰ τὰ βγάλεις.

— Ὁχ ἀδερφέ καὶ σύ.

— Εὐλο ποὺ θέλεις, λέω γώ!

Ὁξω βγήκε σὲ λίγο ὁ Σύρμος. Βρῆκε τὸ Ζάχο. Περνοῦσε τοῦτος δίχως ὄρεξη νὰ τοῦ μιλήσει. Θαρρῶσεν ἴσως πὼς θὰ τοῦ βαστοῦσε κάκια, γιατί τὸν ἀφῆσεν ἀπ' τὸ καίκι. Μὰ ὁ Σύρμος τὸν ρώτησε μὴν

λια τοὺς κοντά, ποὺ τὸ χρῶμα τῶν μαλλιών τῆς μιᾶς εἶδνε περισσότερὴ ζωηράδα στὸ χρῶμα τῶν μαλ-λιῶν τῆς ἄλλης, φαινόταν μιὰ εἰκόνα, ποὺ παρ-σταίνει τὴν ἀντίθεση.

— «Τί κρίμα, εἶπε ξάφνου ἡ ξανθὴ, ποὺ δὲν ἤρ-θες χτὲς τ' ἀπόγιομα στὸ τέννις! περάσαμε τόσο καλὰ, κόσμος περισσότερος ἀπὸ τίς ἄλλες φορές, ἡ συντροφιά μας ὅλη καὶ παραπάνου ἡ Ἀσπασία, πολ-λὸ χαριτωμένη, μ' ἕνα κκινούριο φόρεμα, ποὺ τὸ-φτείαζε ἐπίτηδες γιὰ τὸ τέννις καὶ τὸ ποδήλατο»!

— Ὁ μοναχὸς λόγος, ποὺ μὲ κάνει νὰ χαίρου-μαι, ποὺ δὲν ἤρθα. Ξέρεις, πὼς γιὰ τὴν Ἀσπασία δὲν ἔχω τὸ δικό σου θαυμασμό· σὺ βλέπεις τὴν ἐπι-φάνεια καὶ γὼ τὸ βάθος. Γιὰ τοῦτο δὲν τὴν πολυ-γουστάρω.

— «Δὲν ἔχεις δίκιο, γιατί ἐξὸν ἀπὸ τίς φυσι-κὲς χάρες τῆς εἶναι καὶ πολὺ καλὴ, πολὺ γλυκεῖα, πολὺ περιποιητικιά. Ἐχει λαμπρὰ αἰσθήματα αὐτὴ ἡ νέα».

— «Πόσο ἀλαφριά σκέφτεσαι! Μ' αὐτὸν τὸν ἀέ-ρα Παναγιῆς, ποὺ κατάρθωσε νὰ δανειστῇ γιὰ ὁ-ταν, ὑποθέτω, βρίσκεται στὸν κόσμον, κατορθώνει καὶ σὰς κουτιάει ὅλες. Εἶναι πολὺ ἐξυπνη, γιατί ξέρει καὶ σὰς παίζει. Νὰ μιὰ τῆς κατρεγαριά, σὰς ἐπείσει ὅλους μὲ τὸν τρόπο ποὺ ντένεται, πὼς δὲν ἔ-χει διόλου κοκεταρία κ' ἔτσι ὅλοι τὸ πιστεύατε καὶ λέτε πάντα, πὼς εἶναι ἡ μοναχὴ νιά, ποὺ ντένεται ἀπλά. Κι' ὅμως στὴν κοκεταρία ἴσα-ἴσα ξεπερνᾷ ὅλες μας. Ξέρει, γιατί ἔχει κάμει μελέτη καὶ μελέ-τη ἀληθινὴ, πὼς μονάχα τὸ σεμνὸ ταιριάζει στὴ μορ-φή καὶ τὸ κορμὶ τῆς, γι' αὐτὸ εἶναι κι' ἀπλή. Μὰ πὲς μου, ἐφόρεσε ποτὲ κάτι, ποὺ νὰ μὴν τῆς πηγαί-νη; Ὅλες μπορεῖ νὰ γελαστοῦμε σ' αὐτὸ τὸ ζήτη-μα, ἡ Ἀσπασία δὲ γελιέται ποτέ. Αὐτὸ δὲν εἶναι κοκεταρία»;

— «Καὶ τὸ λὲς ἐλάττωμα νὰ τῆς ἀρέσῃ νᾶναι καλοντυμένη»;

— «Ὁχι, καθόλου, τὸ ἐναντίο μάλιστα, ἀλλὰ μὲ φουρκίζει, ποὺ ὁ κόσμος τὴ λιβανίζει, χωρὶς νὰ βλέπει τὴν ἀλήθεια καὶ ποὺ αὐτὴ δέχεται τὰ λι-βάνια του μὲ τὴν ἴδια σεμνότη, ποὺ ποτὲ δὲν τὴν ἀφήνει, γιατί ξέρει— τὸ σπούδαξε κι' αὐτὸ— πὼς τῆς δίνει μεγαλῆτερη χάρη, ὅπως μιὰ ἄλλη γελᾷ, γιὰ νὰ δείχνῃ τὰ δόντια τῆς, ὅταν εἶναι ὁμορφα, κι' ὅταν τὸ χέρι τῆς εἶναι ἀριστουργηματάκι, προσ-παθεῖ ν' ἀποφεύγῃ τὸ γάντι καὶ λείει, πὼς τὴν στε-νοχωρεῖ. Ποιὸς μπορεῖ νὰ νοιώσῃ ποτὲ τὴ γυναῖκα;

ἔχοντας τί ἄλλο νὰ τοῦ πει,

— Τί χαμπάρια καπετάνιο; κάτω κάθου;

— Ὁχι, στὸ χωριό, στὴν πεθερά μου, εἶπε καὶ τράβηξε.

Κεῖ ποὺ καθόνταν τὴ νύχτα οἱ δυὸ τους στὸ φεγγάρι ρώτησε τὸ μούτσο.

— Μὴν εἶδες ἀπόψε τὸ Ζάχο;

— Τοῦ Καμένου τὸν πεθερό; κεῖνος πάει στὸ χωριὸ ὦρα τοῦ σπερινοῦ. Γιατὶ; πὼς ρωτᾷς;

— Τίποτε, ἴσως καὶ φύγει. Μπορεῖ νὰ μὲ πῶρεϊ σύντροφο πάλι.

Τὴν ἄλλη βραδαῖα τὰ σούρουπα πέρασε ἀπ' τὸ καλῶδι μπροστὰ καὶ τίς καλησπέρισε· καθόνταν κι ἄλλες γυναῖκες καὶ κουβέντιαζαν. Ἀργοῦσε τὸ φεγ-γάρι νὰ βγεῖ. Μιὰ μπρατσέλα στὸ σκότος ἐρχότανε μὲ τὰ κουπιὰ, μὲ τὴν ἐξωρῆ. Ἦρθε κι ἀράξε σιμά στὸ καράβι, οἱ ναῦτες μ' ἕνα φανάρι μπήκαν. στὴ βάρκα καὶ βγήκαν ἐξω, τὰ κουπιὰ πιτσίλιζαν στὴ θάλασσα. Πάλι ὕστερα σιωπὴ ἀπλώθηκε. Κι ἔξα-φνα χύθηκε στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ ἕνα μυστικὸ φῶς, μιὰ λουρίδα, ποὺ κατεβαίνει ἀργά. Φώτισε τὴ στοι-χιωμένη μονοιά, στὴ μέση τοῦ δρόμου γιὰ τὸ χωριὸ καὶ τὸν πύργο τῶν Ἀρβανίτων, ποὺ βρίσκεται ἀπ' τὸν καιρὸ τῆς Τουρκίας. Κ' ἡ θάλασσα μέσα κατὰ τὰ βουνὰ ἐρεξε.

— «Μὰ γιατί τῆς ἔχεις τόση κακία; Ἐγὼ τὴ βρίσκω πολὺ ἀξιαγάπητη».

— «Καὶ γὼ γι' αὐτὸ δὲν τὴν χωνεύω. Σεῖς μὲ κάνετ' ἔτσι· ὅλο μοῦ κοπανᾶτε τίς χάρες, τὴ γλυ-κάδα, τὴν ὁμορφιά, τὴν κκλωσύνη τῆς καὶ μὲ κά-νετε θερίο».

— «Μ' αὐτὸ λέγεται ζήλεια. Δὲν ἔχεις τίποτα νὰ τῆς κατηγορήσῃς κι' ὅσα λὲς μονάχα μιὰ ὑπό-θεση δική σου εἶναι, τίποτα πραγματικόν».

— «Τὸ θέλεις ζήλεια; Λοιπὸν, νὰ τὴ ζηλεύω. Σὲ σένα τὸ λέω, γιατί εἶσαι ἡ καλῆτερη φιληνάδα μου καὶ μπορῶ νὰ σοῦ πῶ τί ἔχω μέσα μου. Τὴ ζη-λεύω, τὴ ζηλεύω πολὺ. Ὅταν τὴ βλέπω νὰ μπαί-νη στὰ σαλόνια ἀπλοντυμένη μὲ τὸ κοκκινάδι, ποὺ χρωματίζει τὰ μάγουλά τῆς, καὶ τὸ κατέβασμα τῶν ματιῶν, ποὺ τῆς δίνει τόση χάρη, στενοχωριέμαι. Ὅταν ἔρχεται κοντὰ μου νὰ μοῦ μιλήσῃ μὲ τὴ γλυ-κάδα τῆς φωνῆς καὶ τὴν εὐγένεια τῶν τρόπων, μὲ κάνει νὰ ὑποφέρω, κ' εἶναι κάτι, ποὺ μὲ πεθαίνει, νὰ τὴ βλέπω περὶ τρογυρισμένη ἀπ' ὅλες μας ἀπὸ τοὺς καλῆτερους νέους. Χαραχτήρισε το ὅπως θέλεις, μὰ πιστεύω, πὼς εἶναι μιὰ ὑποκρίτρα καὶ τίποτες ἄλλο, ποὺ ἂν ξάφνου ἀρχίσῃ ὁ κόσμος νὰ ἐπαινᾷ μιὰν ἄλ-λην περισσότερο ἀπὸ κείνην, θὰ δείξῃ ἀμέσως τὴ λύ-πη τῆς, ποὺ εἶναι ἡ κακία. Τώρα τὸ νοιώθω, κείνη καὶ μονάχα κείνη, γι' αὐτὸ δὲ βγαίνει κι' ἀπὸ τὸ ρόλο τῆς, ποὺ τὴ συμφέρει νὰ παίζει».

— «Νᾶξερεις τί ἐντύπωση μοῦ κάνεις νὰ σ' ἀ-κούω νὰ μιλήσῃς ἔτσι· ἕνα μονάχα σὲ δικαιολογεῖ λι-γάκι, ἡ διαγωγή τοῦ Νίκου, ἀλλὰ καὶ δῶ πάλι δὲ φταίει αὐτὴ. Κεῖνος ἀπ' ὅτου τὴν γνώρισε, ἀρχίνη-σε νὰ τῆς κάμῃ κόρτε».

— «Ἐνῶ πρὶν φαινόταν, πὼς ἀγαποῦσε μένα, τέλειωσε το. Ἄς εἶναι ὅμως, ἐγὼ τὴν ἀντιπαθούσα ἀπὸ πρῶτα, σὰν νᾶχα τὸ προαίστημα, πὼς ἐξ αἰτίας τῆς θὰ ὑπόφερνε ἡ καρδιά κ' ἡ φιλοτιμία μου. Ἡ κόρτε τοῦ Νίκου ἔδωσε μεγαλύτερη δύναμη στὴν ἀν-τιπάθειά μου, δὲ μοῦ τὴ γέννησε. Καὶ ποιὸς σοῦ λέει μ' αὐτὸ τὸ Καλογρήστικο ὕφος τῆς, δὲν ἔκαμε ὅ τι μπόρεσε γιὰ νὰ μοῦ τὸν ἀρπάξῃ; Θεὸς νὰ σὲ φυ-λάξῃ ἀπὸ τὰ σιγανὰ ποτάμια»!

— «Πόσο ἀδίκη εἶσαι! Πόσο τὸ πάθος σου σὲ κάνει νὰ βλέπῃς ἀλλοιῶτικα τὰ ἰσράματα! Ἡ Ἀ-σπασία εἶναι ἀνίκανη νὰ παίζει τέτοιες κωμωδίες. Ἄν μποροῦσε νὰ τὴν γνωρίσῃς κατὰθθα»!

— «Ἐχω τὴν ἰδέα, πὼς μονάχα ψέμα εἶναι τὸ βάθος τῆς, ψέμα μὲ τὴν προσωπίδα τῆς ἀλήθειας,

Κάθονταν καὶ συλλογίζονταν. Ἡ μάνα τοῦ τοῦ παράγγειλε ἀπόψε νὰ πάει στὸ χωριό, γιὰ νὰ τοῦ δώσει ρούχα, ἀλλιῶς ἂς πάει νὰ βρεῖ καμιά πε-θερά.

Ἄν δὲν τῶστελνε κι αὔριο, θὰ πήγαινε τὴν ἄλ-λη μέρα.

Πρόβαλε ἀπ' τὸ βουνὸ ἀπάνω τὸ φεγγάρι καὶ τότε ἔπεσε νὰ κοιμηθεῖ.

Κοιμήθηκε ὥσπου βγήκε ὁ ἥλιος. Τότε τὸν ξυπνοῦσε τὸ ναυτοῦλο,

— Σήκω, κολυμπᾶνε γυναῖκες.

Ἐτριψε τὰ μάτια του, τὸν ἔδερνε τὸ ἀντήλιο στὰ μούτρα. Στους βράχους τὰ ρούχα εἶχαν σωρια-στεῖ καταγῆς κ' οἱ γυναῖκες καθόνταν ἀκόμα. Ἡ Ἑλένη μ' ἕνα πουκάμισο, ποὺ τὸ γεράνιο τοῦ ἀντα-μόνονταν ἀπαλὰ μὲ τὴ γαλιστερὴ ἀσπράδα τοῦ κορμιοῦ τῆς. Ὁ λαϊκὸς τῆς ἐφεγγε. Καὶ γιέροντας τὸ πλατὺ κεφάλι πὸτ' ἰδῶ, πῆγε καὶ θάμπωνε τὰ μάτια μὲ στάσεις ζωτικὲς κι ἀπλωνε τὴ μαγεία σὲ στεργιὰ καὶ πένταχο. Τὴν κοίταζαν στὰ μάτια οἱ γυναῖκες. Καὶ τότες ἔπεσε ἀλαφρὰ στὸ κύμα. Τὸ πουκάμισο στάθηκε φούσκες στὸν ἀφρὸ, ὕστερα ἔπε-σε· μόνο τὸ κεφάλι ξεχώριζε, ποὺ ἀντίφεγγε ἡ θά-λασσα.

Μιὰ ἄλλη γυναῖκα τράβηξε ἐμπρὸς κολυμπῶν-

ή πειδ σπουδασμένη κοκκαρία με την προσωπίδα της άρετης και της φρονιμάδας, ή πειδ τεχνοκρουμένη κακία με την προσωπίδα της καλωσύνης».

— «Κι' αν σου λέγε κάποιος, πως ο Νίκος τη ζήτησε και την παρακάλεσε μάλιστα να τον πάρη και που εκείνη, για να μην λυπηθής σύ, άρνήθηκε, τί θ' έλεγες;

— «Δε θα το πίστευα. Να μη τον πάρη; μα τότε γιατί να τον έχη πάντα στο πλάι».

— «Βλέπεις λοιπόν, που δε τη γνωρίζεις καλά; Παρίμενε μια στιγμή». Μπήκε στην κάμερά της και γύρισε έπειτ' από ένα δευτερόλεπτο μ' ένα γράμμα.

— «Διάβασέ το ή ίδια».

Τ' άνοιξε με περιέργεια και διάβασε αυτό:

Άγαπητή μου,

Μη φοβάσαι καθόλου για την ήσυχία της φίλης σου. Είναι αλήθεια, που ο Νίκος με ζήτησε, αλλά προτού να ξέρω από σένα, που ή φίλη σου τον είχε αγαπήσει, το είχα μάθει, και γι' αυτό άρνήθηκα την πρότασή του μ' όλη την έχτιμηση και συμπάθεια που τρέφω για τον καλόν εκείνον νέο. Να συναινέσω σε γάμο, που θα λυπήσει έλλον, όσο μικρή κι' αν είναι ή λύπη αυτή, είναι ενάντιο στο χαρμόχτηρά μου. Η χαρά χάνει περισσότερο από το μισό, όταν στον έλλον γεννάει μια λύπη. Αυτό όμως να μείνουν άναμεταξύ μας, έχω πεποίθηση στην κρίση σου και στη λεπτότητα της καρδιάς σου, για να μη μάθω τίποτα ή φίλη σου. Θάνει ο μοναχός τρόπος, για να μου δείξης που νοιώθεις, τί θα πη φίλια.

Σε φιλώ.

Άσπασία.

— «Και τώρα τί λές; ποτέ δε θα σου δειχνα αυτό το γράμμα, αλλά έπρεπε να λείψη ή άδικία και να πάψη ή ζήλεια σου».

— «Έπρεπε να πάψη ή ζήλεια μου; Πόσο λίγο γνωρίζεις τί θα πη ζήλεια, για να το πιστεύης; αλλά ίσχυε το γράμμα αυτό μου την ιδυνάμωσε.

«Πρίν από τούτη τη στιγμή τη ζήλεια για τις φυσικές χάρες της, για το λυγρό κορμί, για τη γλυκάδα της ματιάς και των τρόπων, για τη χάρη του ντυσίματος, για τα κατάμαυρα σγουρά της μαλλιά, για το σεμνό όσο κι' επιβλητικό βάδισμά της, για τη συμπάθεια και το θαυμασμό, που όλοι τρέφετε για κείνην. Είχα όμως την έλπίδα, πως γλήγορα θα φαινονταν κι' οι άτέλειες της ψυχής της; περιμένα μ' άγωνία τη στιγμή, που θα γενόντανε όλο-

φάνερες, κι' ή πεποίθηση στην άτέλεια παρηγοούσε το πάθος μου. Αν την έβλεπα να πέση στη συνείδηση του κόσμου, θα παυα να τη ζηλεύω, ίσως και να την λυπιώμουνα. τώρα όμως τη ζηλεύω μ' όλη τη δύναμη της ψυχής μου, τη ζηλεύω για την ήθικη ύπεροχή της, τη ζηλεύω, γιατί είμαι για να κοιμίζω μπροστά της, έχω τόσο κατώτερη της! Θα μουνα ευχαριστημένη, αν μπορούσα να την ποδοπατήσω. Το γράμμα που μου δώσες είν' ένα ξύλο, που έβαλες στη φωτιά της ζήλειάς μου, για να την ανάψη περισσότερο. Όχι, δεν ξέρεις τί θα πη ζήλεια».

Κ' ενώ τα μάτια της—κρίμα τα όμορφα κείνα διαβωλεμένα ματάκια!—έβγαναν σπίθες πάθους, με μια κίνηση των χειρών ξέσκισε το γράμμα, τ' όλο φάνερο σημάδι μιας ήθικας ύπεροχής, και πέταξε τα ρομματακια από το μπαλκόνι. Και τότες, σά να-χε βγάλη από πάνω της κάποιο μεγάλο βάρος, που την πλάκωνε, με την καταστροφή του χαρτιού εκείνου— άπόδειξη ευγενικού κινήματος μιας ψυχής — έιπε στη φίλη της :

— «Το μυστικό θέλω και γώ να το κρατήσης. Άς μη ξέρη τουλάχιστο ο κόσμος, που της χρωστάω κάτι. Και τώρα, αν θέλεις, μιλούμε για κάτι άλλο. Καθαδδάτες, 17/7/05.

ΕΙΡΗΝΗ Α. ΔΕΝΤΡΙΝΟΥ

## ΣΕ ΜΙΑ ΔΥΣΤΥΧΙΣΜΕΝΗ

Φτωχή παιδούλα, πλάσμα πικραμένο,  
Που ή χλωμάδα νεκρή σε φανερώνει,  
Με το κορμί γυριστό κι άρρωστημένο  
Το διάβα σου παντού τον οίχτο άπλώνει.

Μα έχω που ξέρω τί κρατείς θαμμένο  
Μες στα στήδια, και τί μεγάλοι πόνοι  
Την καρδιά σου ξεσκίζουν, άπομένω  
Βουβός μπροστά σου. Η θλίψη σου με λυώ-  
[νει...

Σε λίγο θα σβυστεί, δυστυχισμένη,  
Που έτσι με λύσσα πήγες ν' αγαπήσεις,  
Η σπιδούλα της ζωής που σ' άπομένει.

Μ' α δέν μπόρεσες κειν να συγκινήσεις  
Που φλογερό το πάθος σου χει ανάψει,  
Κάποιος θαρρεί στο μνήμα να σε κλάψει.

1906.

ΠΕΤΚΟΣ ΟΡΕΙΝΟΣ

τας κι άκούλούθησε το Λενιώ με κουβέντες και γέλια.

Ο Μούτσος πήγε κι' έσπρωξε το Σύρμο :

— Να βρέ δεν παίρνεις τί κιάλια του καραβιού να κοιτάξεις ;

— Δεν κάνει !

— Τότε τα παίρνω εγώ, αφού δεν τα θέλεις.

— Όχι, ούτε εσύ να μην τα πάρεις !

Οι γυναίκες είχαν φτάσει σιμά κάμποσο στο καράβι. Στάθηκαν, κάτι μίλησαν, ίσως ν' άκουσαν τις φωνές των παιδιών, κοίταξαν άπάνω κατά το καράβι και γύρισαν πίσω. Ο Σύρμος μαζώχτηκε κι' έγειρε σ' ένα μπαμπά το κεφάλι του, να μην τον βλέπουν. Μα εξακολουθούσε ν' άκούει τη γλυκειά της φωνή από παντού, σά να σηκώνονταν άπ' το πέλαγο. Ο μούτσος καθόνταν ψηλά, κοίταζε άμίλητος. Κάποτες μια ταραχή έδειξε το πρόσωπό του και γέλασε λίγο αθά πνιγούν, θα πνιγούν, άκούς ; πνίκα, πνίκα.....»

— Μωρέ τρέξε, Κώτσιο!

Πάλε φωνή άπ' την άμμο :

— Λενιώ μου, Λενιώ μου ! θα σε πνίξει. Μαρή Μαριώ ! μη σκύλλα, τόνιζες το κορίτσι. Τρέξτε, τρέξτε, πνίκανε.

Σηκώθηκε και κοίταξε γλήγορα. Τα μαλλιά

τους ακόμα φαινονταν πάνω στον άφρό. Μια έλπίδα ήδονής του χαμογέλασε. Έστερα σαστισμένος άρχισε να τρέχει· είδ' ένα κουπί, το πέταξε από ψηλά στη βάρκα. Αυτός δεν κατάλαβε πως βρήθηκε μέσα έλυσε την παρούσα κι άρχισε με το ένα κουπί να τραβάει γερά. Όξω είχαν μαζωχτεί δυο τρεις γυναίκες, παιδιά πολλά και φώναζαν· ένας άντρας θαλάσσωσε να φτάσει μια βάρκα. Τότες έκαμε δυνατώτερες τις κουπιές ο Σύρμος. Έφτασε κι' έσκυψε μ' όλα του τα δυνατά μες τη θάλασσα. Τα μαλλιά της μιανής πρόφταξε κι άρπαξε. Είχαν ξεχωρίσει κι' ήρθαν στον άφρό και οι δυο ανείστητες. Τίς έβγαλε και τίς άφησε στη βάρκα.

Έκει που έκανε να κοιτάξει, ή μάκνα της του φώναζεν άπ' όξω :

— Τράβα, Κωσταντή, τράβα γλήγορα, μη στέκεσαι.

Όταν ζύγωνε, λογάριζε· πρώτα να βγάλει την έλλη, για να χαρεί ακόμα κάμποσο την Έλένη, που το πουκάμισό της κολλούσε στο κορμί και ξεχώριζε τούτο στρογγυλό. Μα ή μάκνα της περίμενε σκούζοντα. Τη σήκωσε γλήγορα, την πήρε στην άγκαλιά του και την έδωκε στις γυναίκες, ύστερα έβγαλε και την έλλη. Πολύς κόσμος ήταν μαζωμένος· την πήραν τη Λενιώ λογοθυμισμένη σεία ξυλο-

## ΤΙ ΜΑΣ ΧΡΕΙΑΖΕΤΑΙ

Κάμποσα ίσαμε τώρα έχουνε είπωθει για τη δημοτική μας. Μα πιά το ζήτημα έχει ξεφύγει τ' στενά σύνορα του δασκαλικού και φιλολογικού κύκλου, κι' έχει άπλωθει σ' όλη τη λεύτερη και σκιάβα Ρωμιούνη, και κανείς δεν μπορεί νάν το άρνηθει, πως όλουθε πλατιά συζητιέται. Για το τίτιο ξάπλωμα δεν ξέρω αν, τα τελευταία χρόνια, δουλεψαν περισσότερο οι δημοτικιστάδες, για οι ίδιοι καθαρευουσιάνοι, δημιουργώντας Βαγγελικά, Όρεστεια κλπ. και δίνοντας στον κόσμο άφορμή να σκεφτεί και συλλογιστεί αν άληθινά όσοι φωνάζουνε και διαφεντεύουνε την έθνική μας γλώσσα με τίτια πιμονή, είναι προδότες κι άνάξια παιδιά της δοξασιένης πατρίδας μας.

Έτσι το ζήτημα μπήκε στο δρόμο της συζήτησης, το μόνο δρόμο που θα φέρει στο φως την αλήθεια και τη νίκη. Αυτό το δρόμο τρέμουνε και φοβάνται οι ύποστηρικτές της καθαρής γλώσσας και για τούτο θελήσανε πολλές φορές, να κόψουνε με βία την πρόοδο της δημοτικής μας, μετατοπίζοντας τα ζητήματα και κρίζοντας πως «τοιουτοτρόπως καταπροδίδεται και καταστρέφεται σύμπας ο Έλληνισμός, και άποκόπτεται ή των νυν μετά των προγόνων σχέσις». Δε λένε όμως το γιατί. Το γιατί τόχουνε χώσει βαθειά και μονάχα οι σοφοί μπορεί νάν το νοιώσουν. Ίσως ίσως και να μην το ξέρουνε. Μα μεις σ' αυτό το γιατί έχουμε στηρίξει όλη μας τη δύναμη την άνίκητη, κι αυτό το γιατί τόχουμε φωτίσει με μύριες λάμπες, για να μπόρουμε νάν το καταλάβει ολάκαρι η πατρίδα.

Σήμερα αν κοιτάξουμε γύρω μας, θα δούμε πως οι πολλοί και μάλιστα κείνοι που διόλου δε συνείθισαν το νου τους να σκέφτεται λήφτερα, είτε από άμάθεια κι άμορφωσιά, είτε από έλαφρή αντίληψη των πραγμάτων,—είναι οι πιο βουτηγμένοι στο δασκαλισμό, κι οι πιο λάτρες της πρόληψης. Γνώρισα χωριάτη που μίλαγε την πιο καθαρή κι άγνή δημοτική, και που όνειρο είχε να μαθει το παιδί του να κουβεντιάζει, καταπώς μίλαγε ο δάσκαλος του χωριού του. Κάποτε ρώτησα κάποιον επιστήμονα να μου πει την ιδέα του για το γλωσσικό ζήτημα και μ' άπάντησε ότι οι δημοτικιστάδες θέλουνε καψίμο. «Το σκέφτηκες και το μελέτησες καλά το ζήτημα»; του λέω. Και μ' άπαντάει· «Τί να σκεφτώ και τί

κρέβατο, να την πάνε στο χωριό.

Ο Σύρμος στάθηκε άρηρημένος βλέποντας τον κόσμο κι άμν ξεκίνησαν πήρε τη βάρκα κι άλάργεψε. Τώρα θυμιόνταν το ήδονικό τρεμούλιασμα του κρούσι κορμιού της.

Γύριψε ένα άρμίδι άπ' το καράβι κι' έστρεψε τον καθο γιαλό γιαλό, να ψαρέψει. Κάμποσην ώρα στέκονταν σκυμένος πάνω άπ' τα ψάρια. Λίγες μικρές μπέρκες πιάστηκαν. Έστερα από ώρα τινχτηκε ερχόμενος στον έαυτο του, πέταξε τα ψάρια πάλι στη θάλασσα και κίνησε πίσω. Τώρα μετάνιω-ωνε, που δεν τα πήρε για το καράβι. Όταν βασίλευε ο ήλιος ανέθηκε άπάνω στο άλμπουρο κοιτώντα τις βυσσινίες του άχτιδες, που γλιστρούσαν πάνω άπ' τα βουνά· μικρά και μεγάλα στη σειρά τα τζάρια των μαγαζιών γυάλιζαν χρυσωμένα. Τα σύμφα κίτρινα χρυσά, ύστερα βυσσινιά, μενεξεδένια, στίς άκρες έθαψαν πράσινα, σταχτιά, γεράνια, γύρισαν στο τέλος σε μαύρους κύκλους με μακρούς λαιμούς κι' ήπιαν την τελευταία πνοή του βασιλιά. Στερνή παρηγοριά έλαμψε το βαθύ γαλάζιο τ' ουρανού· ή μέρα έσβυσε.

Όταν έπεσε να κοιμηθεί, κοντά από δυο στιγμών βύθο ή εικόνα της Έλένης παρουσιάστηκε ξαφνα στο νου του. Άκουε τάχα τις φωνές, έτρε-